

Kaupunginvaltuusto	§ 118	25.09.2017
Joensuun alueellinen jätelautakunta	§ 42	14.12.2017
Kaupunginhallitus	§ 12	15.01.2018
Kaupunginvaltuusto	§ 7	29.01.2018

SDP:n valtuustoryhmän valtuustoaloite muovin kierrätyksen käynnistämisestä

1575/11.01.06/2017

KV 25.09.2017 § 118

SDP:n valtuustoryhmä jätti 25.9.2017 kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle valtuustoaloitteen muovin kierrätyksen käynnistämisestä.

Päätös:

Lähetettiin kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

JATELK 14.12.2017 § 42

Kaupunginhallitus on 2.10.2017 lähettänyt asian valmisteltavaksi alueelliselle jätelautakunnalle ja todennut, että jätelautakunnan tulee valmistella vastaus yhteistyössä Puhas Oy:n kanssa.

Vastaus:

Kotitalouksissa syntyvä muovijäte koostuu muovipakkauksista sekä muista muovituotteista kuten leikkikaluista ja tavaroista. Viime vuosiin asti keräysverkosto kotitalouksissa syntyvälle heterogeeniselle muovijätteelle on puuttunut ja muovien kierrätys uusiomateriaaleiksi on ollut hyvin haasteellista mm. eri muovituotteiden erilaisten ominaisuuksien ja kierrätysmateriaalien puutteellisten markkinoiden takia.

Pakkausjätteet kuuluvat jätelainsäädännössä nykyisin tuottajavastuun piiriin. Tämä tarkoittaa, että muovipakkausten (esimerkiksi elintarvike-, pesuaine- ja kosmetiikkapakkaukset) jätehuollon järjestämisestä vastuu on tuotteiden pakkaajilla ja pakatun tuotteen maahantuojilla. Ne toimivat yhteistoiminnassa muista materiaaleista valmistettujen pakkausten tuottajien kanssa, ja valtakunnallisesta pakkausjätteiden keräysverkostosta vastaa tuottajayhteisöjen toimeksiannosta Suomen Pakkauskierrätys Rinki Oy. Se ylläpitää valtakunnallisesti kuluttajapakkauksille tarkoitettuja Rinki-Ekopisteitä. Tarkempaa tietoa tuottajavastuusta jätehuollossa on ympäristöhallinnon verkkopalvelussa internet-osoitteessa www.ymparisto.fi/tuottajavastuu.

Niin sanotussa pakkausjäteasetuksessa on asetettu pakkausten tuottajille valtakunnalliset veloitteet muun muassa alueellisen keräysverkon eli ekopisteverkon kattavuudesta sekä muovipakkausten kierrätysasteesta. Koska nykyisellään kierrätysveloite saavutetaan ekopistekeräyksellä, eivät tuottajat järjestä keräystä esimerkiksi taloyhtiöiden pihoista.

Joensuussa muovipakkauksia kerätään kolmella Rinki-ekopisteellä. Lisäksi Kontiolahdella muovipakkausten keräys on kahdella ja Liperissä yhdellä ekopisteellä. Tuottajayhteisö toimittaa kotitalouksien muovipakkausjätteen ekopisteistä tällä hetkellä Riihimäellä sijaitsevaan Fortum Waste Solutionin

Muovijalostamoon. Sen prosessissa osa muovipakkausjätteestä lajitellaan ja kierrätetään uusioraaka-aineeksi teollisuudelle ja kierrätyskelvoton osa toimitetaan hyödynnettäväksi energiantuotannossa. Muovipakkausten keräys ja Muovijalostamon toiminta alkoivat vuonna 2016, joten kyse on melko uudesta ja vielä kehitysvaiheessa olevasta toiminnasta.

Jätelainsäädännön mukaan kunnalla on toissijainen oikeus täydentää pakkausjätteen keräystä siltä osin kuin tuottaja ei sitä järjestä, esimerkiksi kiinteistöiltä tehtävällä keräyksellä. Tällä hetkellä 1.2.2016 voimaan tulleissa Joensuun alueellisen jätelautakunnan jätehuoltomääräyksissä ei ole asetettu erilliskeräysveloitteita taloyhtiöille muovipakkausjätteen osalta, eikä kunnallinen jätehuoltoyhtiö Puhas Oy tarjoa kiinteistöittäistä muovipakkausjätteen kuljetusta yleisesti kaikille sitä haluaville taloyhtiöille.

Puhas Oy on antanut seuraavat kommentit SDP:n valtuustoryhmän aloitteeseen:

"Olemme aloittaneet 1.12. muovipakkausjätteen keräyksen pilotin, ja tarkoitus on jatkaa sitä 12 kuukautta. Pyrimme seuraamaan, millaista on muovipakkausten kertymä ja laatu pilottikohteissa (taloyhtiöitä Joensuun keskustasta), ja mitä tapahtuu puolestaan poltettavan jätteen määrälle ja laadulle. Tarkoituksemme on myös tarkastella, missä määrin muovipakkausjätteen ja myös poltettavan jätteen laatuun pystytään vaikuttamaan jäteneuvonnan keinoin.

Mikäli muovipakkausjätettä halutaan alkaa keräämään laajemmin, tulee keräys ehdottomasti käynnistää siten, että kiinteistöille asetetaan lajittelu-/erilliskeräysvelvoite juuri tietyn kokoisten taloyhtiöiden osalta (esimerkiksi 10-20 asuinhuoneistoa). Koska muovipakkausjätettä varten jouduttaisiin tekemään oma keräilyreitti, on keräysvelvoite tarpeen kuljetusten optimoimiseksi. Keskitetyllä ja tehokkaalla reitityksellä minimoidaan muovipakkausten erilliskeräyksestä aiheutuvat päästöt ja keräily saadaan hoidettua mahdollisimman taloudellisesti.

Muovipakkausjätteestä ei ole haittaa poltettavan jätteen joukossa, mutta jätelain etusijajärjestyksen mukaisesti materiaalikierrätystä on pyrittävä edistämään. Tältä kannalta muovipakkausten keräysvelvoitetta on todella syytä harkita. Muovipakkausjätteen kerääminen muutoin kuin kunnan kilpailuttaman järjestelmän kautta olisi kannaltamme negatiivinen asia, sillä tällöin jätettä ohjautuisi meidän kuljetuksistamme pois, mikä voisi osaltaan vaikuttaa jätehuollon maksuihin ja palvelutasoon.

Teemme mielellämme muovipakkauskeräyspilotin osalta tarkastelun neljännesvuosittain (tai muulla sovitulla tiheydellä) ja annamme siitä tietoa jätelautakunnalle. Tarvittaessa tulemme myös kertomaan asiasta lisää."

Kiinteistön haltijalla on jätelain mukaan oikeus järjestää erilliskerätyn pakkausjätteen kuljetus, jos pakkausjätettä ei kuljeteta kiinteistöittäisessä jätteenkuljetuksessa (eli jos kunta ei huolehdi erilliskerätyn pakkausjätteen kiinteistöittäisen kuljetuksen järjestämisestä). Jäte on toimitettava tuottajan järjestämään jätehuoltoon ja kuljetuksessa on muutoin noudatettava, mitä jätelaissa säädetään kiinteistöittäisestä jätteenkuljetuksesta. (JäteL 41 §.) Joensuussa ja alueellisen jätelautakunnan muissa kunnissa kiinteistön haltija voi siten tilata muovipakkausjätteen kuljetuspalvelun nykyisinkin

jätteenkuljetusyritykseltä, vaikka veloitetta keräykseen ei ole. Riippumatta siitä, järjestääkö keräyksen kiinteistöiltä kunta vai kiinteistön haltija, on lajittelussa noudatettava tuottajayhteisön lajitteluohjeita ja jätteen kuljettajan on toimitettava kiinteistöltä noudettu muovipakkausjäte tuottajayhteisön vastaanottotermiinaaliin. Kiinteistön haltija vastaa jätteenkuljetuksen kustannuksista ja pakkausten tuottajat jätehuollon järjestämisestä ja sen kustannuksista.

Likaiset pakkaukset sekä muu muovijäte kuuluvat aina poltettavan jätteen astiaan. Poltettava jäte hyödynnetään nykyisin sähkön ja lämmön tuotannossa Riikinvoiman jätevoimalassa. Sekalaiselle muovijätteelle (ml. likaiset pakkaukset) ei ole nykyisin tarjolla kierrätysmahdollisuutta, joten sen erilliskeräys ei ole perusteltua.

Muovijäte poltettavan jätteen joukossa ei aiheuta haittaa Riikinvoiman ekovoimalalle tai Puhakselle. Jätteiden kierrätys uusiomateriaaleiksi on jätelain-säädännön perusteella kuitenkin etusijalla energiahyötykäyttöön verraten. Jätelain tavoitetta luonnonvarojen kestävän käytön edistämisestä ja veloitetta etusijajärjestyksen noudattamiseen on niin alueellisen jätelautakunnan toimialueen kuntien, Puhas Oy:n kuin Riikinvoima Oy:nkin noudatettava. Jos jätteelle on tarjolla lain tarkoittama kierrätysmahdollisuus, jonka kautta jäte voidaan käyttää uusiomateriaalina, on näin toimittava energiana hyödyntämisen sijaan. Etusijajärjestyksen noudattamisessa tulee lain mukaan kuitenkin kokonaisuutena arvioida, kuinka saavutetaan lain tarkoituksen kannalta paras tulos. Arvioinnissa otetaan huomioon tuotteen ja jätteen elinkaaren aikaiset vaikutukset, ympäristönsuojelun varovaisuus- ja huolellisuusperiaate sekä toiminnanharjoittajan tekniset ja taloudelliset edellytykset noudattaa etusijajärjestystä. Lain tarkoituksena on luonnonvarojen kestävän käytön edistämisen lisäksi ehkäistä jätteistä ja jätehuollosta aiheutuvaa vaaraa ja haittaa terveydelle ja ympäristölle sekä vähentää jätteen määrää ja haitallisuutta, varmistaa toimiva jätehuolto ja ehkäistä roskaantumista.

Kotitalouksissa syntyvän muovijätteen (pakkaukset) kerääminen ja materiaalihyötykäyttö ovat käynnistyneet Suomessa pääosin vuonna 2016. Kierrätystä kehitettäessä on kasvava tarve tutkimustiedolle muun muassa kierrätyksen vaikutuksista ympäristöön ja ihmisen terveyteen sekä eri keräystapojen hiilijalanjälkivaikutuksista. Esimerkiksi haja-asutusalueelta erilliskeräys alueellisista pisteistä saati asuinkiinteistöiltä ei liene tällä hetkellä ympäristön kannalta järkevää.

Joensuun alueellinen jätelautakunta ja kunnallinen jätehuolto-yritys Puhas Oy seuraavat muovipakkausten materiaalikierrätyksen kehittymistä ja jätelainsäädännön muutoksia, mm. EU:n kierrätysveloitteiden todennäköistä kiristymistä. Puhas Oy on aloittanut keräyskokeilun ja raportoi siitä vuoden 2018 aikana. Muovipakkausjätteen keräyksen kehittämistä arvioidaan, kun asiasta on saatu tarkempaa tietoa, tai viimeistään jätehuoltomääräyksiä seuraavan kerran uudistettaessa. Jos esimerkiksi vähintään 10 tai 20 huoneiston taloyhtiöille päätetään asettaa erilliskeräysveloite, tapahtuu se jätehuoltomääräyksillä. Määräysten uudistaminen tulee tehdä jätelaissa määritetyn prosessin mukaisesti, eli erilliskeräysveloitetta ei voida asettaa asiaa huolellisesti valmistelematta.

Aloitteessa on ehdotettu toisena mahdollisena keräystapana korttelikohtaista keräystä, jossa keräysastioita sijoitettaisiin joka toiseen tai kolmanteen kortteliin. Alueellisen keräyksen haasteena on ns. valvomattomien pisteiden asiaton käyttö. Tällaisiin pisteisiin tuodaan usein sinne kuulumatonta jätettä, joka erityisesti muovipakkausjätteen osalta pilaa kierrätysmahdollisuudet uusiomateriaaliksi. Tämän vuoksi tiiviissä taajamissa muovipakkausjätteen kierrätyskäytön varmistamiseksi kiinteistökohtaiset keräysvelvoitteet olisivat korttelikeräystä parempi vaihtoehto.

Valmistelija ja lisätiedot: jätehuoltosuunnittelija Anna Kettunen

Jätehuoltosuunnittelijan päätösehdotus:

Jätelautakunta päättää antaa edellä olevan vastauksen SDP:n valtuustoryhmän aloitteeseen muovin keräyksen käynnistämisestä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KH 15.01.2018 § 12

Kaupunginjohtajan päätösehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena SDP:n valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

KV 29.01.2018 § 7

Ehdotus:

Kaupunginhallitus ehdottaa, että kaupunginvaltuusto päättää

merkitä edellä olevan vastauksena SDP:n valtuustoryhmän valtuustoaloitteeseen ja todeta aloitteen loppuun käsitellyksi.

Keskustelu:

Asiassa käytiin keskustelu, jossa puheenvuoron käytti kolme valtuutettua.

Keskustelussa ei tehty päätösehdotuksesta poikkeavia esityksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin yksimielisesti.

Muovin keräys käynnistettävä

Kuten jokainen kierrätysmuovin erotteleva kotitalous on havainnut, muovia kertyy jo enemmän kuin palavaa tai kompostoitavaa jätettä, joten sen tehokkaampi talteenotto on perusteltua sekä raaka-aineen saannin että ympäristön näkökulmasta.

Tällä hetkellä kierrätysmuovin keräyspisteet sijaitsevat Linjatien, Voimatien ja Suvikadun liikekiinteistöjen yhteydessä. Lehmossa, Onttolassa ja Ylämyllyllä sijaitsevat lähinnä kaupunkia olevat säiliöt.

Osa kuntalaisista vie kierrätysmuovit omalla autolla keräyspisteeseen kauppamatkoillaan. Kierrätysmuovin kuljettaminen useita kilometrejä omalla autolla ei ole kovin ympäristöystävällistä päästöjen vuoksi. Muovin keräys jopa suuntaa perheiden ostokäyttäytymistä. Osa haluaisi kierrättää, mutta esimerkiksi autottomien on lähes mahdotonta toimittaa kierrätysmuovia keräyspisteisiin. Osa on päättänyt osallistua keräykseen sitten kun muovin keräysastia on omassa pihassa lasin ja metallin keräämiseen tapaan. Nyt he sijoittavat kierrätysmuovin palavan jätteen sekaan, mikä ei liene yhteiskunnan, Puhas Oy:n eikä Riikinvoima Oy:n etujen mukaista.

Ymmärrämme sen, että muovin keräystoimintaa hoitava Rinki Oy toimii ensisijaisesti omistajiensa, paljon kierrätysmuovia kerryttävien teollisuusyritysten ja kaupan tarpeiden mukaisesti, saahan yhtiö heiltä myös tulonsa, suurimmilta käyttäjiltä jopa kymmeniä tuhansia euroja vuodessa. Siten Rinki Oy:n kiinnostus yksityistalouksista kertyvän muovin keräykseen ei ole heille ensisijainen asia.

SDP:n valtuustoryhmä esittää, että

kaupunki selvittää eri vaihtoehdot kierrätysmuovin keräämiseksi nykyistä tehokkaammin koko Joensuun alueella. Aluksi keräys voitaisiin ulottaa esimerkiksi vähintään 20 huoneistoa käsittäviin kerrostaloihin.

Toinen mahdollinen keräystapa voisi olla se, että maanpäällisiä keräysastioita sijoitettaisiin vaikka joka toiseen tai kolmanteen kortteliin, jolloin ne olisivat lähellä asukkaita.

Puhas Oy tai joku muu jo kaupungissa toimiva jäteyritys voisi toimia kerääjänä ja jätteen edelleen toimittajana tai vaikka Rinki Oy:n kanssa yhteistyössä ja/tai alihankkijana.

Joensuussa 25.9.2017